

Mindre meddelelser

Iagttagelser, som er godkendt af sjældenhedsudvalget er mærket med stjerne (*).

Records approved by the rarity-committee are marked with asterisks ().*

FLODSANGER (*Locustella fluviatilis*)* IAGTTAGET PÅ LOLLAND SOMMEREN 1967.

Under en natekskursion d. 29. maj 1967 langs Maribo Søndersøs nordøstlige bred blev jeg af tandlæge KJÆRSGÅRD HANSEN gjort opmærksom på, at der i en skovkant lidt længere fremme i terrænet var en Græshoppesanger (*Locustella naevia*).

Vi gik begge nærmere og blev hurtigt enige om, at det ikke var en Græshoppesanger. Ved at rådføre mig med „Europas Fugle“ blev jeg klar over, at det måtte være en Flodsanger (*Locustella fluviatilis*), da jeg kender sangen af både Græshoppesanger og Savisanger (*Locustella luscionides*) fra tidligere iagttagelser. Der var ikke på daværende tidspunkt lejlighed til at foretage videre.

Samme dags aften tog jeg sammen med lærer KAI CHRISTIANSEN ud til findestedet (efter at vi havde hørt Flodsanger på plade) for at få fuglen at se med dens eksakte ydre kendetegn. Efter få øjeblikke sås fuglen sidde i en lille udgået busk i en lille lysning i skoven. Biotopen var mosebund med spredte birketræer, omgivet af tætte hvidtjørnbuske. Der var ca. 200 meter til søbredden.

På 3–10 m's afstand kunne vi betragte fuglen og konstatere, at det virkelig drejede sig om en Flodsanger.

Næste dags aften tog jeg ud til lokaliteten sammen med KAI CHRISTIANSEN for at optage fuglens stemme på bånd.

Få minutter efter, at mikrofonen var fastgjort i den udgåede busk, som var den foretrukne sangplads, sad fuglen ca. 1 m fra mikrofonen og sang. Den foretog enkelte små ture i territoriet, men vendte hurtigt tilbage til sangposten. I særdeleshed da vi afspillede båndet for at høre optagelsens kvalitet.

Sangen intensiveredes med det tiltagende mørke. Trillens længde var maksimalt ca. 2 minutter.

Fuglen sås og høretes sidste gang en uge senere, d. 3. juni. Den var da blevet mere „løs“ og flak-

kende i territoriet og sang ikke særlig intensivt trods smukt og varmt vejr.

Lærer KAI CHRISTIANSEN bringes herved tak for hjælp ved bestemmelse og båndoptagelse af fuglen.

SVEND JOHANSEN

SUMMARY: A River Warbler (*Locustella fluviatilis*)* was observed at Maribo Søndersø, island Lolland, during the period 29. May–3. June 1967. Single birds have been observed almost annually since 1963 in Denmark where the species formerly was a very rare visitor.

GÆS I ØSTGRØNLAND PÅ 74° N. BR.

Under læsning af en beskrivelse af floraen i Peary Land faldt det mig (R. M.) ind, at der måske kunne yngle Bramgæs (*Branta leucopsis*) i området mellem Heckla Sund og Hagen Fjord nord for det kendte yngleområde. Området her minder formodentlig stærkt om artens yngleområde på Vestspitzbergen. I september 1966 skrev jeg til Dr. COWIE, der har deltaget som geolog på danske ekspeditioner i området (nær Danmarksfjord). Han har dog ingen gæs set i disse områder, hverken i 1953 eller 1954; derimod så han gæs i 1951 på en sydligere lokalitet i Østgrønland, ved Vibekes Sø og Promenadedalen i den indre fjordzone, lige N for 74° n. br.

Der blev iagttaget flest Bramgæs, men også enkelte par Kortnæbbede Gæs (*Anser fabalis brachyrhynchus* BAILLON). De første 7 gæs blev set den 20. maj og antallet steg i de følgende dage. Den 26. maj var der mange gæs ved nogle små lavvandede søer i Promenadedalen. Snesmeltningen var i fuld gang, og den 27. maj var elvene fulde af vand. Bramgæs yngede på vegetationsdækkede klippehylder nedenfor Reiot ved enden af Vibekes Sø (i nærheden var der Polærræve (*Alopex lagopus*)). Den 22. juni blev

„mange gæs“ set nær Rødøen ved den nedre del af Vibekes Elv, flyvende omkring i småflokke på 10–20. En lille gæsling blev fanget den 30. juni, og små gæslinger blev set ved Vibekes Sø den 2. juli.

Observationer af Bramgæs i de øvre dele af Dybendal og Stordal, lige syd for 74° n. br. gjort af Cambridge ekspeditionen i 1966, i forbindelse med observationer i samme område i 1951, gør det stærkt sandsynligt, at Bramgåsen yngler ved Krumme Langsø og nærliggende småøer.

J. W. COWIE, R. MARRIS

SUMMARY: Some observations of Barnacle Geese (*Branta leucopsis*) in East Greenland. – The species was not seen in the area North of Hecla Sund in Northeast Greenland where it might have been suspected to breed, during expeditions in 1953 and 1954. Breeding was proved by Vibekes Sø and in Promenadedal, just north of 74° N, in 1951. It is predicted that breeding flocks occur by Krumme Langsø, immediately south of 74° N.

NORDISKE LAPPEDYKKERE (*Podiceps auritus*)*
I APRIL

D. 23. april 1967 besøgte undertegnede kysten ved Tryggelev Nor, Langeland. 100–150 m ude på havet opdagedes 4 lappedykkere, som viste sig alle at være Nordiske lappedykkere (*Podiceps auritus*) i smuk forårsdragt. To af fuglene nærmede sig kysten og kunne i 20 minutter iagttages på ca. 40 m's afstand. De dannede øjensynligt et par, og én gang sås fuglene pludselig svømme mod hinanden for i få sekunder at indtage lappedykkernes typiske positur bryst mod bryst med rystende hovedbevægelser. BAUER & GLUTZ (Handbuch der Vögel Mitteleuropas, 1, 1966) nævner kun et enkelt eksempel (fra England) på, at Nordiske Lappedykkere har vist yngleadfærd uden for yngleområdet. Den ene fugl havde tydeligt mindre prægtige gule hovedfjer end den anden; var det en hun, eller hvad BAUER & GLUTZ (*op. cit.*) betegner „første yngledragt“?

F. SALOMONSEN skriver (Oversigt over Danmarks Fugle, København 1963) om Nordisk Lappedykker: „Fåtalig træk- og vintergæst (okt.–marts)“. Denne iagttagelse tyder på, at april måned måske burde medtages.

J. ANDERSEN, E. HOGSTAD, C. MURMANN

SUMMARY: Four Slavonian Grebes (*Podiceps auritus*)* were observed at the coast of island Langeland on 23. April 1967. Two of the birds for a short moment showed courtship display.

BLÆDEREN (*Merops apiaster*)*
YNGLENDE I ØSTJYLLAND I 1966

Den 2. august 1966 konstateredes Blæderen (*Merops apiaster*) ynglende ved Uldum en snes km vest for Horsens.

Reden fandtes i en lille, ikke kommercielt udnyttet grusgrav, hvorfra der kun i ny og næ hentes et læs sand til brug i ejerens bedrift, således at stedet trods dets nære beliggenhed ved to husmandsbrug er praktisk talt uforstyrret.

Redehullet var ca. 50 cm fra grusgravens bund midt i 7–8 tætsiddende redehuller for Digesvale (*Riparia riparia*) og var formentlig overtaget fra en af svalerne. Redegangen, som målttes efter ungerens udflyvning, var ca. 90 cm lang og skrånede fra indgangsåbningen svagt opetter.

Grusgraven er beliggende i et ikke kultiveret græsareal, der ca. 100 m mod øst grænser op til en granplantage med åbne partier, hvor fuglene opholdt sig på dage med regn- og blæsevej; men få meter syd for grusgraven lå der en frodig græsmark med rødkløver, der blev overordentlig flittigt benyttet som jagtrevier, både således at fuglene ved patruljering over marken jagtede humlebier, bier, guldsmede, sommerfugle o.s.v. (vi så dem aldrig tage de hvide Kålsommerfugle (*Pieris sp.*), som ellers var meget talrige) og derved, at de på fluesnappervis havde stude på et langs kløvermarken gående glat trådhegn, hvorfra de fløj efter op- og foribiflyvende større insekter, som de på den eleganteste måde og med forbløffende sikkerhed snappede for derefter straks og højlødt udstødende deres melodiose ry-ry-ry at flyve til reden med fangsten. Fodringen foregik i de første dage i den yderste del af rederøret, men i den sidste tid med de fodrende fugle siddende ved redehullets indgang, der efterhånden blev slidt flere gange større end svalehullerne, og således at vi kunne iagttage, hvorledes ungerne, som dagene gik, mere og mere antog de gamle farver og således også de stærkt gule struber.

Der var 3 voksne fugle, nemlig et par og en overkomplet, der, at dømme efter den knap så stærkt farvede fjerdragt og manglen af de to forlængede midterste halefjer, måtte være en yngre fugl. Men den deltog på lige fod i fodringen.

Nedenfor redehullet og under nogle ca. 100 m borte stående elmetræer, som de gamle fugle ofte benyttede til siddeplads, fandt vi betydelige mængder af kitinrester af byttedyrene.

Den sidste dag, før ungerne den 18. august forlod reden, var de 3 gamle fugle særdeles aktive med idelige flyvninger frem og tilbage foran redehullet, af og til afbrudt når de under stærke stemmeytringer satte sig lige overfor redehullet, som om de ville lokke ungerne ud.

Der udklækkedes 3 unger, hvoraf den ene gik til, formentlig ædt af en kat, for vi fandt fjær af den ganske nær redestedet.

De 5 fugle opholdt sig 2-3 dage i egnen omkring ynglepladsen. De fløj ofte så højt, at vi ikke ville have observeret dem, hvis vi ikke på lang afstand havde kunnet høre deres kraftige, melodiske stemmer. Efter den 21. august så vi ikke mere til fuglene, som ikke har ynglet på stedet i 1967.

O.RENG, M. BROCH-CHRISTENSEN

SUMMARY: Bee-eater (*Merops apiaster*)* breeding in Jutland. — A pair of Bee-eaters bred successfully in eastern Jutland near Horsens in 1966. The nesting-hole was situated among holes of Sand Martins (*Riparia Riparia*) in a small gravel-pit. Three nestlings were raised; one of these died shortly after it had left the nesting-hole on 18. august. Three adult birds were present and all fed the nestlings. This represents the fourth published case of Bee-eaters breeding in Denmark.

KRYDSNING MELLEM TROLDAND

(*Aythya fuligula*) OG BJERGAND

(*Aythya marila*) IAGTTAGET I ISLAND 1967

Under en rejse i Island i sommeren 1967 iagttog jeg d. 1. juni fuglelivet i den lille sø i Reykjavik, som danner den centrale del af den derværende park. Af ænderne var Gråanden (*Anas platyrhynchos*) den mest talrige, men mange andre arter var repræsenteret, således Pibeand (*Anas penelope*), Spidsand (*Anas acuta*), Troldand (*Aythya fuligula*), Bjergand (*Aythya marila*) og Ederfugl (*Somateria mollissima*). Klokkeren var ca. 9, vejret skyet.

Blandt dykænderne fangede een især min opmærksomhed ved sit afvigende udseende. Fuglen opholdt sig i min nærhed i ca. ½ time, og den nærmeste afstand til den var 20 m.

Beskrivelse: Størrelsen var som Troldand. Hoved og hals var sorte med grøn metalglans. Hovedets facon var typisk troldandagtigt, med forholdsvis høj pande og en lille top. Ryg og scapularer var vatret som bjergandehan, men en anelse mørkere end hos denne art. Farven blev gradvist mørkere bagud. Primærer og sekundærer kunne ikke ses. Halen og haledækfjærene var sorte. Brystet var sort, underside og sider hvide som hos Troldand. Næbbet var blå med sort spids og negl. Den blå farve blev gradvis lysere mod spidsen.

Fuglen svømmede rundt imellem Troldænder og Bjergænder, men var, i modsætning til disse, ikke udparret. Ingen aggressiv opførsel blev iagttaget. Mest opholdt fuglen sig 1-2 m fra et par Troldænder, med hvilket den også dykkede.

Det lykkedes mig at tage to fotografier af fuglen, men desværre er disse af tekniske grunde ikke egnede for reproduktion, men sort-hvide tegninger af fuglen baseret på disse illustrerer tydeligt fuglens udseende (fig. 1).

Da jeg senere samme dag og den følgende uge besøgte søen, lykkedes det mig ikke at se fuglen igen. Jeg var alene, da iagttagelsen blev foretaget.

Som bekendt er krydsninger indenfor andefuglene et almindeligt fænomen, og der er i litteraturen beskrevet flere tilfælde af krydsning imellem Troldand og Bjergand. Sage (SAGE, B. L., 1963: Notes on Scaup × Tufted Duck hybrids. — Brit. Birds, **56**: 22-27) beskriver et eksemplar opdrættet i fangenskab 1959. Dette eksemplar minder meget om det iagttagne, men har ingen top. Han nævner også, at PHILIP WAYRE har udklækket krydsninger af denne kombination af æg taget for bjergandæg i Myvatnområdet i Island!

Voous (VOOUS, K. H., 1955: Hybrids of Scaup Duck and Tufted Duck. — Ardea, **43**: 284-86). beskriver to eksemplarer skudt i Holland. Også disse afviger fra den observerede fugl ved den kortere top. SAGE (*op. cit.*) betragter de tidligere observationer af krydsninger mellem Troldand og Bjergand (SUCHETET, A., 1896: Des Hybrides à l'Etat Sauvage. — Lille., van Oort, E. D., 1908: Contributions to our knowledge of the Avifauna of the Netherlands. — Notes Leyden Mus., **30**: 129-314, HARTERT, E. & F. C. R. JOURDAIN 1920: The Birds of Buckinghamshire and the Tring Reservoir. — Novitates Zoologicae, **27**: 171-259.) som værende i høj grad tvivlsomme.

GILLHAM *et al* (GILLHAM, E., J. M. HARRISON & J. G. HARRISON, 1966: A study of certain *Aythya* hybrids. — 7th Ann. Rep. Wildfowl Trust.) beskriver i deres udtømmende artikel om *Aythya*-krydsningerne desuden en fugl (no. 24) set i St. James Park, London i 1960. Denne ligner meget de tre ovennævnte og ligner Bjergand langt mere end den i Island iagttagne. Yderligere beskriver de en iagttagelse fra Reykjavik, Island i juni 1965 af en fugl, der er mere lig den af mig iagttagne end nogen af de foregående, især ved tilstedeværelsen af en kort, men tydelig top. Denne fugl er afbilledet i artiklen, og en sammenligning med fuglen fra 1967 viser visse små, men afgørende forskelle: 1965-fuglen har lidt kortere top end 1967-fuglen. Den er mørkere på ryggen, specielt bagtil, og vatringer synes væsentlig grovere end tilfældet er for 1967-fuglens vedkommende. Den sorte næbspids er af mindre udbredelse, og den blå næbfarve bleger ikke så meget af imod spidsen som på 1967-fuglen. Selvom muligheden, for at det er den selvsamme fugl, foreligger, er dette usandsynligt i betragtning af de ovennævnte små, men tydelige forskelle, som ikke lader sig forklare ved en simpel aldersforskel.

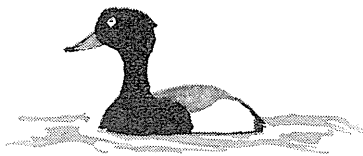

Fig. 1. Krydsning mellem Troldand (*Aythya fuligula*) og Bjergand (*Aythya marila*) iagttaget i Reykjavik d. 1. juni 1967. Tegninger efter fotografier.
Fig. 1. Tufted Duck (*Aythya fuligula*) and Scaup (*Aythya marila*) hybrid observed in Reykjavik, Iceland on 1. June 1967. Drawn from photographs.

Af tydelige krydsninger mellem Troldand og Bjergand er det kun lykkedes mig at opspore de ovennævnte fem eksemplere.

Af andre krydsningsmuligheder kan specielt nævnes den mellem Troldand og Taffeland (*Aythya ferina*) forekommende, men som fremhævet af SAGE (*op. cit.*) kan denne ret let kendes på sin manglende grønne metalglans på hoved og hals, et karaktertræk som var meget tydeligt hos den iagttagne fugl.

Forveksling med Lille Bjergand (*Aythya affinis*) er udelukket, idet denne art, som jeg iøvrigt kender særdeles godt fra Nordamerika, har violet metalglans på hoved og hals og mangler top, selvom hovedfacon'en minder en del om Troldandens.

Det synes således urimeligt at antage, at den iagttagne fugl kan have været andet end en krydsning imellem Troldand og Bjergand. Begge disse to arter yngler uhyre almindeligt i Island.

Hvem fader og moder har været lader sig ikke afgøre. Den iagttagne fugl var afgjort mere troldand- end bjergandelignende. GILLMAN, HARRISON og HARRISON (*op. cit.*) angiver, at „han-karaktertrækkene“ for Troldanden specielt nedarves gennem hunnen og nævner krydsningerne mellem Taffeland og Troldand og mellem Hvidøjet And (*Aythya nyroca nyroca*) og Troldand som eksempler. På den anden side udviser SAGE's fugl, det eneste eksemplar af Troldand × Bjergand, hvor forældrene er kendt (Bjergand han, Troldand hun), mere bjergandelignende karaktertræk end den beskrevne.

Det bør iøvrigt påpeges, hvor vanskelig bestemmelsen af *Aythya*-arterne kan være, og jo mere vi lærer om krydsningerne, jo mere klart bliver det, at visse af disse krydsninger kan ligne andre arter i meget høj grad, og den yderste påpasselighed bør udvises ved den endelige bestemmelse af disse fugle. Hvad angår den beskrevne fugl er den en af de letteste at kende.

BERTEL BRUUN

SUMMARY: Tufted Duck (*Aythya fuligula*) × Scaup (*Aythya marila*) Hybrid observed in Iceland, 1967. — On 1. June 1967 a “Tufted Duck type” hybrid was seen and photographed in Reykjavik, Iceland. Due to the poor technical quality of the photographs drawings have been made from them (fig. 1). The observed bird was very similar to the one described and depicted by GILLHAM, HARRISON AND HARRISON (*op. cit.*) also from Reykjavik, but differed by having longer crest, a little more black on tip of bill and lighter colour of back with finer vermiculations. These differences are thought to justify the assumption this bird being different from the one previously described.

The bird is thought to be a hybrid between Tufted Duck and Scaup. The previous records (5) of this type of hybrid are mentioned.

IAGTTAGELSE AF SPILLENDEN NATRAVNE (*Caprimulgus europaeus*) I TISVILDE HEGN

Da vi ikke tidligere i tidsskriftet har set meddelelser om emnet, vil vi her komme med nogle betragtninger over Natravnens (*Caprimulgus europaeus*) status i Tisvilde Hegn:

Tre besøg (25. maj, 1. juni, 13. juni 1967) gav som resultat, at i det ret begrænsede område Stængehus-Jydelinein (1½ km)–Nordhuslinie (1½ km)–retur spillede i det mindste 6 Natravne, foruden at et par omkringflyvende hunner kunne høres (*gryikk*-stemmen). Desuden kan man høre Natravnen ved Melby Overdrev, ved Brantebjerg samt i Tibirke bakker, hvor K. F. L. hørte to i 1964 og 1965 (hvorfor vi går ud fra, at fuglene også i år har kunnet høres, da biotoperne her er uændrede). Det er herefter rimeligt at antage, at mindst en halv snes Natravne kan høres under en vandring i heget i skumringstimerne.

P. AGAARD ANDERSEN J. B. BRUUN
K. FROST LARSEN

SUMMARY: It is estimated that in 1967 there were about 10 pairs of Nightjars (*Caprimulgus europaeus*) present in Tisvilde Hegn in North Zealand.

UNGER AF SKÆGMEJSE

*(Panurus biarmicus)**

I VEJLERNE SOMMEREN 1967

Under arbejde med ringmærkning af andefugle i Vejlerne for Vildtbiologisk Station, Kalø, blev der af ringmærkerne ved flere lejligheder iagttaget Skægmejser (*Panurus biarmicus*).

D. 22. juli 1967 så FINN JENSEN, JØRN GULDHOLT og ANDERS ULFKJÆR 2 småfugle, som man formodede var Skægmejser. D. 1. august 1967 blev der af FINN JENSEN, NIELS ERIK PETERSEN og LEO KORTEGAARD set 8 forskellige Skægmejser. Heraf havde de 6 forvildet sig ind i en anderuse, og de 3 var druknet. 2 Skægmejser fløj omkring rusen, idet de var tiltrukket af de indespærrede fugle. En Skægmejse blev samme dag set ca. 200 m fra de tidligere observerede, — måske var det en niende fugl. D. 3. og 4. august 1967 blev der set og hørt et par Skægmejser.

Skægmejsjerne fløj lavt over rørskovene med en svirrende bølget flugt og med de lange halefjer bredt noget ud til siden. Flere gange hørtes deres stemme som skarpe og klare, men ikke særlig høje, skrig. Når de havde slået sig ned, bevægede de sig med stor behændighed i tagrørene (*Phragmites communis*).

De 8 fugle, som blev iagttaget på samme tid, var alle unge individer (bestemt efter WITHERBY, H. F. *et al.*, 1948: *The Handbook of British Birds*. — London). Det var 6 hanner og 2 hunner. De iagttagne fugles dominerende farve var „brunorange-brungul“ (pompejanskgul) (KORNERUP, A. & J. H. WANSCHER, 1961: *Farver i Farver*. — København. (tavle 5-6)). Fra nakken og til overgumpen strakte der sig et ovalt, stærkt sort parti. Vingedækfjerene, svingfjerene, halens underside og fjerene i halens sider var delvis sorte. Benene var sorte og med lange kløer. Næbbet var temmelig langt og spidst.

De nævnte karakterer var ens for de to køn, men der blev iagttaget følgende forskelle mellem hanner og hunner. Hannerne havde stærkt gult næb (farve som næbbet hos Solsort (*Turdus merula*) han i vinterdragt) og en stærk markeret sort stribet øjet til næbroden. Øjet havde sort pupil, som var omgivet af en lys „gråblålig“ iris. Hunnerne havde „gråsort-brunsort“ næb med lys næbspids. Striben fra øjet til næbroden var mindre skarp aftegnet og ikke så kraftig sort som hos hannerne. Hunnerne

havde sort pupil, men mørkere grålig iris end hannerne.

Beskrivelsen af fuglene er foretaget ud fra 2 udstoppede fugle og adskillige nærfotos i farver af de levende fugle.

Skægmejsen, der regnes for en standfugl, kendes som ynglefugl udelukkende fra egne syd for Danmark (Vooos, K. H., 1960: *Atlas van de Europese Vogels*. — Amsterdam). Da de beskrevne fugle er unge individer, som er iagttaget midt om sommeren i Vejlerne, er det overvejende sandsynligt, at det drejer sig om unger, som er udrugtet her. Det er således den første ynglerekord for denne art her i landet. Der kendes kun een tidligere rekord fra Danmark (Vondå ved Ringkøbing Fjord d. 12. november 1921) (SALOMONSEN, F., 1963: *Nordens Fugle i Farver*, 7. — København).

I England, hvor man tidligere kun havde en lille ynglebestand, har arten bredt sig kraftigt siden 1959 (AXELL, H. E., 1966: *Eruptions of Bearded Tits during 1959-65*. — *Brit. Birds*, 59: 513-43). Axell (*op. cit.*) omtaler tillige forholdene i Holland, hvor Skægmejsen også er taget stærkt til i de senere år. Især i ynglesæsonen 1965 kom der mange unger på vingerne. Det er både fra Holland og England beskrevet, hvorledes fuglene efter gode yngleår drager ud på kortere eller længere vandringer. Skægmejser, som er ringmærkede i Holland, er senere gemeldt fra England.

Forekomsten i Vejlerne skal sikkert ses i relation til artens ekspansion andre steder i Nordvesteuropa.

FINN JENSEN LEO KORTEGAARD

SUMMARY: Juvenile Bearded Tits (*Panurus biarmicus*)* in Vejlerne, 1967. — Bearded Tits were observed at several occasions in late July and early August 1967 in Vejlerne in Northwestern Jutland. On 1. August 8 birds were observed together, 6 of which had trapped themselves in a duck trap. These 8 birds were all juveniles (6 males, 2 females) and their occurrence in late summer makes it very likely that they had been reared in Vejlerne. There is only one former record of the species from Denmark, and no former breeding records. The occurrence of the Bearded Tit in Vejlerne probably is related to the expansion of the species in the Netherlands and Britain during recent years. Descriptions of the birds are given.